

Geopark Říčany

Geopark Říčany, jedinečný prostor pro objevování neživé přírody, vznikl na ploše mezi základní školou a hradní zříceninou. Návštěvníci tu mohou rýžovat granáty, objevovat zkameněliny, řezat a leštit kameny i prolézat jeskyně. Konají se zde akce pro veřejnost, tábory pro děti a ve školním roce programy pro žáky o horninách a minerálech, přírodních katastrofách nebo paleontologii. Do geoparku přicházejí za vzděláváním a inspirací také pedagogové, kteří chtějí o neživé přírodě učit zábavně.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Jak vznikl Geopark Říčany

Geopark je výsledkem spolupráce mezi muzeem, městem a školou. Pozemek u 1. základní školy na Masarykově náměstí v Říčanech nebyl dlouhá léta využíván. Když nastoupil na místo ředitele školy Pavel Bednář, zapálený sběratel minerálů a nadšenec do geologie, začal okamžitě uvažovat o možnostech, jak pozemek v tomto směru využít.

Na jaře roku 2019 byla v geoparku slavnostně odhalena socha srstnatého nosorožce. Autorem díla je sochař Adam Velíšek

Díky spolupráci s přírodovědcem Jakubem Halašem, ředitelem Muzea Říčany, byl záměr vybudovat geopark propojen se vzdělávacím projektem České geologické služby. V roce 2015 se podařilo tento prostor otevřít veřejnosti. Muzeum Říčany od té doby provozuje geopark pro školní skupiny z celé republiky, pořádá zde akce pro veřejnost, tábory i oslavy pro děti.

Spolupráce mezi muzeem, městem a školou pokračovala rozšířením geoparku. V roce 2020 vznikly unikátní podzemní prostory – jeskyně s ukázkami krasových prvků a s jeskynnými malbami, stříbrnosná štola a úzká chodba-plazivka.

Nyní Muzeum Říčany chystá úpravy pozemku, který sousedí s laboratoří geoparku. Na něm má vzniknout nový objekt s moderní expozicí a zázemím pro návštěvníky. Mělo by tak dojít k propojení areálu hradu, hradní zahrady a geoparku.

Na dalším rozvoji geoparku, programech pro školy a popularizačních akcích se podílí geoložka muzea Jana Švandová. Díky jejím nápadům vznikly například výukový minilom, zařízení pro simulaci vln tsunami a modely sopek, v jeskyni se objevily pravěké malby.

Vstup do světa hornin a minerálů

Do geoparku vstoupíte z náměstí průchodem v budově školy. Zahrada vás zaujme na první pohled svou kompozicí a neobvyklým průhledem na říčanský hrad. Autorem návrhu je zahradní architekt Ondřej Semotán.

Najdete tu opravdu velké vzorky základních typů hornin jako žula, čedič, pískovec nebo vápenec, ale i různé zajímavosti. Mezi ně patří například melafyr, hornina, ze které pocházejí známé české drahokamy acháty a jaspisy. Návštěvníky zaujme také ukázka sopečné pumy, velkého pazourku, pradávných lilijic a trilobitů nebo zkamenělého stromu.

Geopark Říčany je koncipován jako přehledka různých typů krajiny.

Nápadný je výchoz **vápencové skalky** tvořené zvrásněnými vrstvami vápence. Vysazené rostliny jsou přizpůsobeny složení horninového podkladu a často extrémním podmínkám, které panují na rozpálených skalách v létě. Najdete zde druhy rostoucí v Českém krasu i druhy z vápencových Alp a Karpat.

Hned vedle je model **kamenného moře**. Dnes se takové útvary nacházejí jen ve vysokých horách, ale během ledových dob vznikala kamenná moře mrazovým zvětráváním i v okolí Řičan. Nejbližší je ve Voděradských bučinách.

Pojďte ven!

Vypravte se pěšky nebo na kole na výlet do Voděradských bučin. Blízko obce Louňovice se můžete procházet kamenným mořem na Kaménce. Žulové balvany jsou dnes porostlé mechem a už dávno se nepohybují po rozmrzlém bahně, jako tomu bylo v ledových dobách. Žulu tu těžili až do roku 1928 a z lomu Kaménka pochází také jeden ze základních kamenů Národního divadla. Jedná se o žulový kvádr, ve kterém je uložena zakládací listina a na víku je vytesán nápis „Národ sobě 1868“.

Vyhrabala jsem trilobita!

To, co vypadá jako velké pískoviště, je ve skutečnosti **paleontologické naleziště**. Navštěvníci se zde mění v paleontology a odkrývají vrstvy s pozůstatky pravěkého života. Zkameněliny dokládají, že u nás několikrát bylo moře a žili tu trilobiti, amoniti, ježovky nebo dinosauři.

Hlubší **jezírko** obývají čolci, žáby a hmyz. Mělká část slouží k modelování říčních delt nebo meandrů a k oblíbenému rýžování pravých českých granátků. Břehy jsou porostlé rozmanitými rostlinami vázanými na vodní prostředí a nechybí zde ani kořenová čistíčka.

Čedičové varhany a Čertova zeď jsou ukázkou tuhnutí lávy, tyto útvary můžeme hojně potkávat v české přírodě. Před laboratoří jsou k vidění příklady regionálních hornin z okolí Říčana. Na shromáždění geologických vzorků a na realizaci výukových prvků v geoparku spolupracoval říčanský geolog Petr Schnabl.

Velké vzorky hornin byly dovezeny také z blízkého lomu u Menčic, kde byla v roce 2020 ukončena těžba. Lom bude pravděpodobně zčásti zasypan a zčásti zaplaven

Uvnitř laboratoře najdete **geologickou dílnu** i místo pro pokusy. Dají se tu řezat, brousit a leštit vzorky kamenů. Pod polarizačním mikroskopem je možné nahlédnout do nitra hornin a poznávat jednotlivé minerály, ze kterých se skládají. Dokonce můžete vidět růst krystaly přímo před očima!

Tip pro vás

Zelené střechy v Geoparku slouží jako příklad adaptací na změnu klimatu. Vegetační střecha umožňuje vsakování vody a významně brání budovy před přehříváním, přitom může být stanovištěm i pro motýly nebo ještěrky.

Plochá střecha laboratoře i jeskynního systému je porostlá vegetací

Autorkou jeskynních maleb je Linda Gurecká

Po průchodu **jeskyní** s malbami zvířat si můžete vyzkoušet pocity jeskyňáře, který objevuje podzemní prostory. S nasazenou přilbou a rozsvícenou čelovkou projdete nejen různé typy jeskynních prostor, ve kterých se můžete dotknout opravdových krápníků, ale i model štol. V její stěně se třpytí žíly rudních minerálů, které ke kutání v podzemí přivádí lidi i dnes.

Otázka

Proč je v geoparku socha nosorožce srstnatého?

S jistotou víme, že ještě před asi 25 000 lety se na místě dnešního geoparku títo majestátní tvorové pásli. Dokladem je kost srstnatého nosorožce, která se našla při výkopech v ulici Na Hradě, asi 50 metrů od současné sochy. Vzácná kost je součástí sbírky říčanského muzea. V geoparku máme její věrnou kopii.

Otevřeno pro děti i dospělé

Geopark se pro veřejnost otevírá během akcí, které se konají jak o víkendech, tak i ve všední dny (zejména o prázdninách). V geologické dílně mohou zájemci po domluvě zpracovávat své nálezy.

Během školního roku lektori Muzea Říčany vedou výukové zážitkové programy pro školy, studenty pedagogiky i pedagogy v praxi. Témata jsou různorodá od zkoumání minerálů a hornin, přes přírodní katastrofy, průzkumy podzemních prostor až po objevování pravěkého života.

Ve druhé polovině června probíhá Amatérská mineralogická burza, na které si můžete prohlédnout a zakoupit vzorky minerálů i hornin nejen z České republiky. Geopark využívá také 1. ZŠ Říčany, a to nejen k výuce přírodopisu. Konalo se tu také celostátní kolo geologické olympiády, ve které říčanští žáci pravidelně slaví úspěchy.

Tip pro vás — Astrostezka Říčany

Průchod z náměstí do Geoparku Říčany je i pomyslnou bránou do vesmíru. Nahoře nad dveřmi se nachází Slunce, zmenšené oproti reálným rozměrům 1:1 miliardě – začíná zde Astrostezka Říčany. Procházka nebo cyklistický výlet Sluneční soustavou vás zavede do okolí Říčan, do města i do přírody. Postupně navštívíte všechna tělesa našeho systému včetně některých trpasličích planet. Ve stejném poměru jsou zmenšena všechna tělesa a také vzdálenosti mezi nimi, takže si můžete představit, jaké jsou vzájemné poměry velikostí a vzdáleností v našem nejbližším vesmírném okolí. Stezka končí trpasličí planetou Pluto umístěnou u hlavní budovy Muzea Říčany, dostanete se tak zpátky do centra.

Jedno ze zastavení Astrostezky Říčany. Její autorkou je Jana Švandová z říčanského muzea

Pokud není uvedeno jinak, doprovodné snímky pocházejí z archivu Muzea Říčany.

